

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

جوشکاری با شعله گاز

((در وضعيت های مختلف))

شاخص : کاردانش

زمینه : صنعت

گروه تحصیلی : مکانیک

زیرگروه : سازه های فلزی، ساخت و تولید، تأسیسات و عیب یابی و تعمیر

رشته های مهارتی : شماره رشته های مهارتی و کد رایانه ای

رشته مهارتی : طبق جدول صفحه آخر

نام استاندارد مهارتی مبنا : جوشکاری گاز درجه (۲)

کد استاندارد متولی : ۷۲/۱۸ - ۷۳ و ۸

شماره درس : نظری ۸۱۹۸ و عملی ۸۱۹۹

شاهدی، علی

۶۷۱

جوشکاری با شعله گاز «در وضعيت های مختلف» / مؤلفان : علی شاهدی،

۵

ج ۲۴۹ ش/ بهرام زارعی - تهران : شرکت چاپ و پردازش آموزش و پژوهش، ۱۳۹۲

۱۳۹۲ ص. : مصور. - (شاخص کاردانش؛ شماره درس نظری ۸۱۹۸ و عملی ۸۱۹۹)

متون درسی شاخه کاردانش، زمینه صنعت، گروه تحصیلی مکانیک، زیرگروه عیب یابی و تعمیر،
رشته های مهارتی تعمیر موتور و برق خودرو، تعمیر برق خودرو درجه (۱)

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تالیف کتاب های درسی فنی و حرفه ای و کاردانش

وزارت آموزش و پژوهش

۱ جوشکاری الف زارعی، بهرام ب ایران وزارت آموزش و پژوهش دفتر تالیف کتاب های

درسی فنی و حرفه ای و کاردانش ج عنوان

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز :

پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی
تهران- صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و
حرفه‌ای و کارداش، ارسال فرمایند.

info@tvoccd.sch.ir

پیام‌نگار (ایمیل)

www.tvoccd.sch.ir

وب‌گاه (وب‌سایت)

وزارت آموزش و پرورش

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کارداش

نام کتاب : جوشکاری با شعله‌گاز «در وضعيت‌های مختلف» - ۶۰۷/۳

مؤلفان : مهندس علی شاهدی، مهندس بهرام زارعی

ویراستار فنی : مهندس عزیز خوشینی، مهندس عبدالجید خاکی صدیق

ویراستار ادبی : جعفر ربانی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر شر و توزیع مواد آموزشی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۰۹۱۱۶۱-۸۸۳۱، دورنگار : ۰۹۲۶۶-۸۸۳۰، کد پستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب‌سایت : www.chap.sch.ir

رسام : مریم دهقانزاده

عکاس : استودیو عکاسی شرکت صنایع آموزشی، عباس رخوند

صفحه‌آرا : شهرزاد قبیری

طرح جلد : علیرضا رضائی کُ

ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران : تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (دارو بخش)

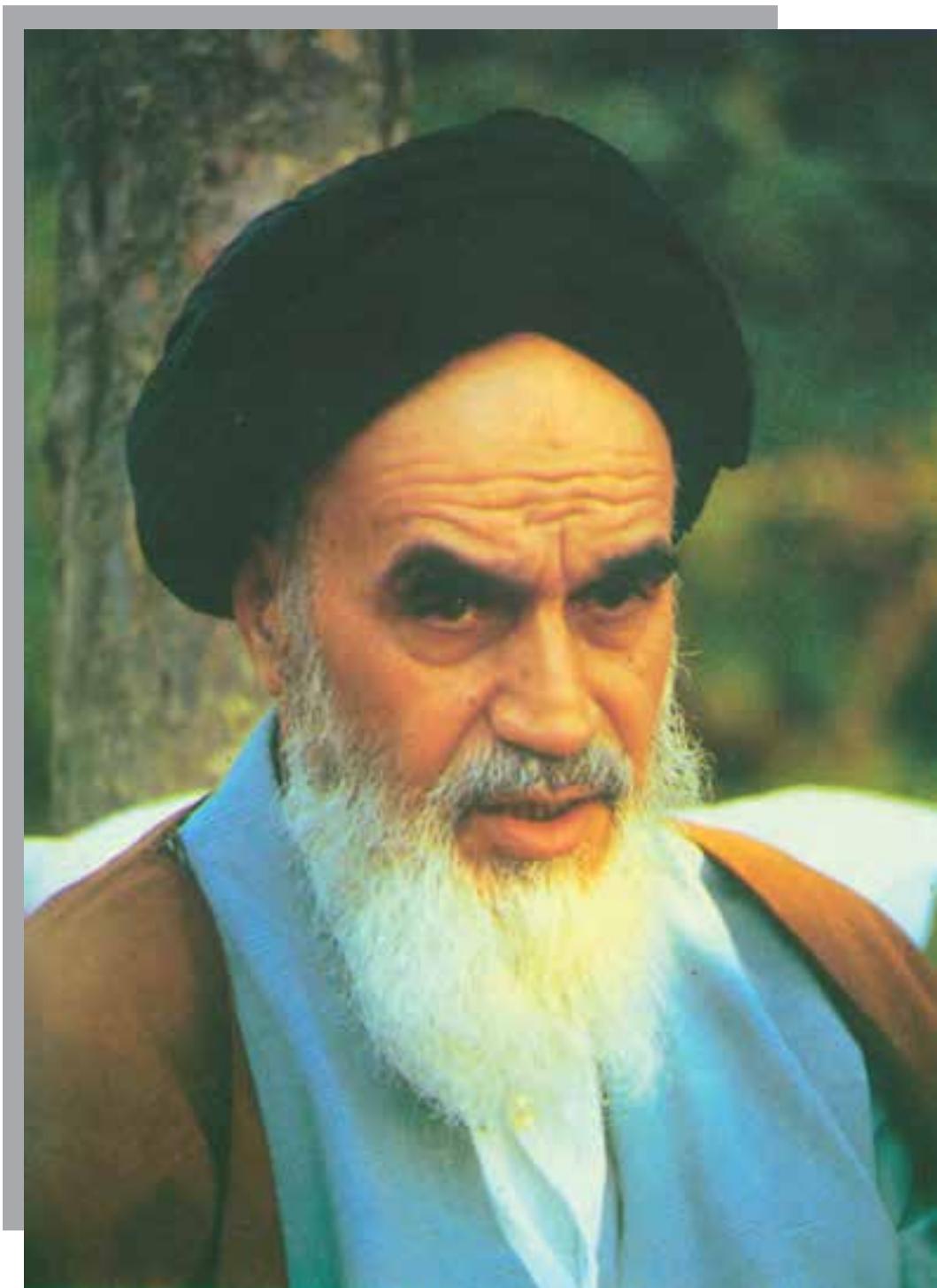
تلفن : ۰۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار : ۰۵-۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ اول برای سازمان ۱۳۹۲

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۷-۱۴۱۸-۰۵-۹۶۴-۰۵-۱۴۱۸-۷ ISBN ۹۶۴-۰۵-۱۴۱۸-۷

شما عزیزان کوشش کنید که از این وابستگی بیرون آید و احتیاجات کشور خودتان را برآورده سازید، از نیروی ایمانی انسانی خودتان غافل نباشد و از ائمای به ا جانب پرهیزید.

امام خمینی «قدس سرّه الشّریف»

مقدمه‌ای بر چگونگی برنامه‌ریزی کتاب‌های پوダメنی

برنامه‌ریزی تألیف «پوダメن‌های مهارت» یا «کتاب‌های تخصصی شاخه‌ی کاردانش» بر مبنای استانداردهای کتاب «مجموعه برنامه‌های درسی رشته‌های مهارتی شاخه‌ی کاردانش، مجموعه ششم» صورت گرفته است. براین اساس ابتدا توانایی‌های هم خانواده (Harmonic Power) مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است سپس مجموعه مهارت‌های هم خانواده به صورت واحدهای کار تحت عنوان (Unit) دسته‌بندی می‌شوند در نهایت واحدهای کار هم خانواده با هم مجدداً دسته‌بندی شده و پوダメن مهارتی (Module) را شکل می‌دهند.

دسته‌بندی «توانایی‌ها» و «واحدهای کار» توسط کمیسیون‌های تخصصی با یک نگرش علمی انجام شده است به گونه‌ای که یک سیستم بoya بر برنامه‌ریزی و تأثیف پوダメن‌های مهارت نظارت دائمی دارد.

به منظور آشنایی هر چه بیشتر مریبان، هنرآموزان و هنرجویان شاخه‌ی کاردانش و سایر علاوه‌مندان و دست‌اندرکاران آموزش‌های مهارتی با روش تدوین، «پوダメن‌های مهارت»، توصیه می‌شود الگوهای ارائه شده در نمون برگ‌های شماره (۱)، (۲) و (۳) مورد بررسی قرار گیرد در ارائه دسته‌بندی‌ها، زمان موردنیاز برای آموزش آن‌ها نیز تعیین می‌گردد، با روش مذکور بک «پوダメن» به عنوان کتاب درسی مورد تأیید وزارت آموزش و پرورش در «شاخه‌ی کاردانش» چاپ سپاری می‌شود.

به طور کلی هر استاندارد مهارت به تعدادی پوダメن مهارت (M_1, M_2, \dots) و هر پوダメن نیز به تعدادی واحد کار (U_1, U_2, \dots) و هر واحد کار نیز به تعدادی توانایی ویژه (P_1, P_2, \dots) تقسیم می‌شوند نمون برگ شماره (۱) برای دسته‌بندی توانایی‌های به کار می‌رود در این نمون برگ مشاهده می‌کنیم که در هر واحد کار چه نوع توانایی‌هایی وجود دارد در نمون برگ شماره (۲) واحدهای کار مرتبط با پوダメن و در نمون برگ شماره (۳) اطلاعات کامل مربوط به هر پوダメن درج شده است بدیهی است هنرآموزان و هنرجویان ارجمند شاخه‌ی کاردانش و کلیه‌ی عزیزانی که در امر توسعه آموزش‌های مهارتی فعالیت دارند، می‌توانند ما را در غنای کیفی پوダメن‌ها که برای توسعه‌ی آموزش‌های مهارتی تدوین شده است رهنمون و یاور باشند.

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش

مقدمه

پس از حمد و ثنای پروردگار با عنایت بر گستردگی و تنوع نعمت‌های خدادادی و رشد و شکوفایی استعدادهای انسانی بشر، طی تاریخ طولانی خود شاهد اکشافات، اختراعات و ابداعات زیادی بوده است و این روندی تکاملی است که همچنان ادامه دارد پیدایش فلزات و شناخت خواص کاربردی آن‌ها و لزوم دست‌یابی به آلیاژها و همبسته‌های فراوان فلزی و به کارگیری این دسته از مواد در صنایع به صورت‌ها و شکل‌های متفاوت، منجر به بسط و گسترش علم مکانیک، اتصالات و یکپارچه کردن فلزات به شکل مصنوعات فلزی شده که خود ابداع روش‌های جوشکاری و تکامل آن‌ها را موجب شده است

امروزه صنعت جوشکاری نقش کلیدی و گستردگی ای در صنایع گوناگون ایفا می‌کند و نیروی انسانی ماهر و متخصص زیادی در این بخش در رده‌های مختلف به کار اشتغال دارد

جوشکاری با شعله از اولین روش‌های شناخته شده در علم مکانیک اتصال قطعات فلزی است، که قبل از همه مصری‌ها، یونانی‌ها و رومی‌ها به این کار اقدام کردند و فلزات قیمتی یا فلزات زود ذوب را با این روش بهم جوش دادند در قرون اخیر نیز استفاده از گازهای سوختنی با توان حرارتی زیاد و به کارگیری اکسیژن خالص به جای هوا در مشعل‌های جوشکاری امکان ذوب سریع لبه‌های اتصال را فراهم آورد و جوشکاری ذوبی گسترش زیادی پیدا کرد در سال‌های اولیه‌ی قرن نوزدهم جوشکاری اکسی استیلن (گاز اکسیژن و گاز استیلن) برای اولین بار شناخته شد و به عنوان یکی از روش‌های مهم در اتصال قطعات فلزی گسترش یافت

در قرن حاضر فرآیندهای نوین و متعدد دیگری در جوشکاری فلزات و آلیاژها ابداع شد ولی جوشکاری اکسی استیلن همچنان در بخش‌هایی از صنعت هم‌پایی سایر روش‌های ساخت در جایگاه اولیه‌ی خود خصوصاً در لحیم‌کاری سخت و برشکاری و کارهای تعمیراتی کاربرد دارد به علاوه کسب مهارت در جوشکاری با مشعل جوشکاری و سیم جوش موجب می‌شود تا جوشکار بتواند در مدت کوتاهی جوشکاری آرگون یا TIG را به راحتی فرآگیرد

امید است فرآگیران عزیز در کسب مهارت‌ها توفيق داشته و زمینه‌ی استغالت فراهم آورند در پایان واجب می‌دانیم از مسئولین محترم مرکز آموزش عالی انقلاب اسلامی و کارکنان کارگاه جوشکاری آن مرکز که در تهیه‌ی عکس‌های کتاب همکاری صمیمانه داشته‌اند تشکر و قدردانی نماییم از صاحب‌نظران محترم صمیمانه درخواست می‌کیم با اظهارنظرها و پیشنهادهای خود ما را در رفع نواقص احتمالی کتاب یاری دهند

با تشکر - مؤلفان

فهرست

۱	واحد کار اول : توانایی آماده سازی درز جوشکاری
۲	– پیش آزمون (۱)
۴	۱- آشنایی با فولاد؛ انواع و کاربرد آن ها (فولاد ساختمانی)
۵	۱-۱- انواع اتصالات در جوشکاری با شعله‌ی گاز
۶	۱-۲- آماده سازی درز جوش
۶	۱-۲-۱- اصول آماده سازی درز جوش
۷	۱-۲-۲- آشنایی با ابزارهای آماده سازی
۷	۱-۳- انواع درز جوش
۷	۱-۳-۱- جوش ماهیچه‌ای یا جوش F
۸	۱-۳-۲- آماده سازی جوش شیاری یا جوش G
۸	۱-۴- انواع جوش شیاری در اتصال سر به سر
۸	۱-۴-۱- جوش سر به سر بدون پخ
۸	۱-۴-۲- پخ نیم جناغی یک طرفه
۹	۱-۴-۳- پخ نیم جناغی دو طرفه
۹	۱-۴-۴- پخ جناغی یک طرفه
۹	۱-۴-۵- پخ جناغی دو طرفه
۹	۱-۴-۶- پخ U یک طرفه

۹	۷-۴-۱-پخ U دو طرفه
۹	۸-۴-۱-پخ J یک طرفه
۹	۹-۴-۱-پخ J دو طرفه
۱۰	۵-۱- وضعیت های مختلف جوشکاری
۱۰	۱-۵-۱- حالت سطحی FLat
۱۰	۲-۵-۱- حالت افقی Horizontal
۱۱	۳-۵-۱- حالت عمودی Vertical
۱۱	۴-۵-۱- حالت سقفی Overhead
۱۲	۶-۱- دستورالعمل آماده سازی قطعات تحت با ضخامت بیش از ۴/۵ میلی متر
۱۶	۷-۱- دستورالعمل آماده سازی اتصال لوله‌ی سر به سر
۱۹	۸-۱- دستورالعمل آماده سازی جوش یک عدد فلانچ به لوله
۲۲	۱۰- آزمون پایانی (۱)

۲۵	واحد کار دوم : توانایی جوشکاری با شعله‌ی گاز (اکسی استیلن) با روش پیش دستی
۲۷	۱۰- پیش آزمون (۲)
۲۹	۲- اصول جوشکاری با شعله‌ی گاز در حالت تحت
۲۹	۱- اصول جوشکاری گاز با روش پیش دستی (Forehand)
۳۰	۲- حرکت مشعل و مفتول در جوشکاری تحت
۳۲	۳- انتخاب مفتول مناسب نسبت به ضخامت قطعه کار
۳۵	۴- دستورالعمل ایجاد گرده جوش بر روی ورق فولادی در حالت تحت و به روش پیش دستی
۳۹	۵- دستورالعمل جوشکاری گاز لب به لب ورق های فولادی در حالت سطحی با روش پیش دستی
۴۴	۶- دستورالعمل جوشکاری لب روی ورق فولادی در وضعیت سطحی با روش پیش دستی
۴۹	۷- دستورالعمل جوشکاری زاویه‌ی خارجی ورق های فولادی در وضعیت سطحی با روش پیش دستی
۵۴	۸- دستورالعمل جوشکاری زاویه‌ی داخلی (سه پری) ورق های فولادی در وضعیت سطحی با روش پیش دستی
۵۹	۹- دستورالعمل جوشکاری لوله به ورق (فلانچ) در حالت تحت
۶۱	۱۰- اصول جوشکاری پیش دستی در حالت افقی
۶۴	۱۱- دستورالعمل ایجاد گرده جوش بر روی ورق فولادی در حالت افقی به روش پیش دستی
۶۸	۱۲- دستورالعمل جوشکاری لب به لب ورق های فولادی در حالت افقی با روش پیش دستی
۷۳	۱۳- دستورالعمل جوشکاری لب روی هم ورق های فولادی در حالت افقی با روش پیش دستی

۱۴-۲- دستورالعمل جوشکاری زاویه‌ی خارجی ورق‌های فولادی در حالت افقی با روش پیش‌دستی ۷۹
۱۵- دستورالعمل جوشکاری زاویه‌ی داخلی (سه‌پری) ورق‌های فولادی در حالت افقی با روش پیش‌دستی ۸۴
۱۶- دستورالعمل جوشکاری لوله به ورق (فلانچ) در حالت افقی ۸۹
۱۷- اصول جوشکاری در حالت قائم (سربالا) ۹۳
۱۸- دستورالعمل ایجاد گرده جوش بر روی ورق‌های فولادی در حالت عمودی به روش پیش‌دستی ۹۴
۱۹- دستورالعمل جوشکاری لب به لب ورق‌های فولادی در حالت عمودی با روش پیش‌دستی ۹۸
۲۰- دستورالعمل جوشکاری لب روی هم ورق‌های فولادی در حالت عمودی با روش پیش‌دستی ۱۰۳
۲۱- دستورالعمل جوشکاری زاویه‌ی خارجی ورق‌های فولادی در حالت عمودی با روش پیش‌دستی ۱۰۹
۲۲- دستورالعمل جوشکاری زاویه‌ی داخلی ورق‌های فولادی در حالت عمودی با روش پیش‌دستی ۱۱۴
۲۳- اصول جوشکاری سقفی (پیش‌دستی) ۱۱۷
۲۴- دستورالعمل ایجاد گرده جوش بر روی ورق فولادی در حالت بالای سرو به روش پیش‌دستی ۱۲۱
۲۵- دستورالعمل جوشکاری لب به لب ورق‌های فولادی در حالت سقفی با روش پیش‌دستی ۱۲۵
۲۶- دستورالعمل جوشکاری لب روی هم ورق‌های فولادی در حالت سقفی با روش پیش‌دستی ۱۳۰
۲۷- دستورالعمل جوشکاری زاویه‌ی داخلی ورق‌های فولادی در حالت سقفی با روش پیش‌دستی ۱۳۵
۲۸- دستورالعمل جوشکاری لوله به ورق (فلانچ) در حالت بالای سر با روش پیش‌دستی ۱۴۰
۱۴۲ آزمون پایانی (۲)

واحد کار سوم : توانایی جوشکاری با شعله‌ی گاز (اکسی استیلن) با روش پیش‌دستی ۱۴۴
۱۴۶ - پیش آزمون (۳)
۱۴۷ ۳- اصول جوشکاری در روش پس‌دستی Back hand
۱۴۷ ۲- حرکت مشعل و مفتول در جوش پس‌دستی
۱۵۰ ۳- دستورالعمل ایجاد گرده جوش بر روی ورق فولادی در حالت تخت به روش پس‌دستی
۱۵۴ ۴- دستورالعمل جوشکاری لب به لب ورق‌های فولادی در حالت تخت با روش پس‌دستی
۱۵۹ ۵- دستورالعمل جوشکاری لب روی هم ورق‌های فولادی در وضعیت سطحی با روش پس‌دستی
۱۶۴ ۶- دستورالعمل جوشکاری زاویه‌ی خارجی ورق‌های فولادی در وضعیت سطحی (تخت) با روش پس‌دستی
۱۶۹ ۷- دستورالعمل جوشکاری زاویه‌ی داخلی (اتصال سه‌پری) ورق‌های فولادی در حالت سطحی با روش پس‌دستی
۱۷۲ ۸- اصول جوشکاری افقی در سطح قائم پس‌دستی
۱۷۵ ۹- دستورالعمل ایجاد گرده جوش بر روی ورق فولادی در حالت افقی به روش پس‌دستی
۱۷۹ ۱۰- دستورالعمل جوشکاری لب به لب ورق‌های فولادی در وضعیت افقی با روش پس‌دستی

۱۱	دستورالعمل جوشکاری لب روی هم ورقهای فولادی در وضعیت افقی با روش پس دستی	۱۸۴
۱۲	دستورالعمل جوشکاری زاویه‌ی خارجی ورقهای فولادی در وضعیت افقی با روش پس دستی	۱۹۰
۱۳	دستورالعمل جوشکاری زاویه‌ی داخلی (سه‌پری) ورقهای فولادی در وضعیت افقی - سقفی با روش پس دستی	۱۹۵
۱۴	اصول جوشکاری عمودی پس دستی	۱۹۹
۱۵	حرکات مشعل و سیم جوش و زوایای آنها	۱۹۹
۱۶	دستورالعمل جوشکاری لب به لب ورقهای فولادی در وضعیت عمودی با روش پس دستی	۲۰۲
۱۷	دستورالعمل جوشکاری لب روی هم ورقهای فولادی در وضعیت عمودی با روش پس دستی	۲۰۷
۱۸	دستورالعمل جوشکاری زاویه‌ی خارجی ورقهای فولادی در وضعیت عمودی با روش پس دستی	۲۱۳
۱۹	دستورالعمل جوشکاری زاویه‌ی داخلی (سه‌پری) ورقهای فولادی در وضعیت عمودی با روش پس دستی	۲۱۸
۲۰	اصول جوشکاری سقفی پس دستی	۲۲۱
۲۱	دستورالعمل ایجاد خط جوش بر روی ورق فولادی با استفاده از سیم جوش و به صورت بالای سرو تکنیک پس دستی	۲۲۴
۲۲	دستورالعمل جوشکاری لب به لب ورقهای فولادی در حالت سقفی با روش پس دستی	۲۲۸
۲۳	دستورالعمل جوشکاری لب روی هم ورقهای فولادی در وضعیت سقفی با روش پس دستی	۲۳۳
۲۴	دستورالعمل جوشکاری زاویه‌ی خارجی ورقهای فولادی در وضعیت سقفی با روش پیش دستی	۲۳۸
۲۵	دستورالعمل جوشکاری زاویه‌ی داخلی (سه‌پری) ورقهای فولادی در حالت سقفی با روش پس دستی	۲۴۳
۲۸	دستورالعمل جوشکاری لوله به ورق (فلانچ) در حالت بالای سرو به روش پیش دستی	۱۳۹
۲۴۵	— آزمون پایانی (۳)	
۲۴۷	واحد کار چهارم : توانایی جوشکاری اتصالات و انشعابات لوله سیاه تا ۲ اینچ	
۲۴۸	— پیش آزمون (۴)	
۴	۴- آشنایی با انواع لوله‌ها	۲۵۰
۱	۴- اصول کلی جوشکاری لوله	۲۵۱
۲	۴- اصول جوشکاری لوله به صورت سربه سر	۲۵۲
۳	۴- اصول جوشکاری لوله‌های انشعابی	۲۵۳
۴	۴- دستورالعمل جوشکاری سربه سر در حالت تخت (لوله گردش کند)	۲۵۶
۵	۴- دستورالعمل اتصال لوله به لوله یا اتصال سه‌پری در حالت تخت	۲۶۰
۶	۴- دستورالعمل جوشکاری لوله به لوله (لوله در امتداد عمودی و به صورت ثابت)	۲۶۴

۷—۴— دستورالعمل جوشکاری لوله به لوله با اتصال زاویه‌دار ۲۶۷	
۸—۴— دستورالعمل جوشکاری لوله به لوله در حالت افقی (لوله ثابت) ۲۷۰	
۹—۴— تمرین‌های عملی افزایش مهارت و خودباوری در جوشکاری لوله با شعله گاز ۲۷۲	
۱۰— آزمون پایانی (۴) ۲۷۶	
 واحد کار پنجم : توانایی اجرای پروژه پایان دوره ۲۷۸	
۱۱— پیش آزمون (۵) ۲۷۹	
۱۲— آزمون پایانی (۵) ۲۸۶	
۱۳— پاسخ نامه ۲۸۷	
۱۴— منابع و مأخذ ۲۹۱	

هدف کلی پودمان

جوشکاری قطعات و ورق های فولادی با شعله‌ی گاز در حالت‌های مختلف با روش‌های پیش‌دستی و پس‌دستی

ساعت			عنوان توانایی	شماره‌ی توانایی	واحد کار
جمع	عملی	نظری			
۱	۶	۴	توانایی آماده کردن درز جوش	۲۴	۱
۲۴۲	۲۴	۲	توانایی جوشکاری فولاد نرم با روش پیش دستی در تمام حالات مختلف	۲۶	۲
۶۲	۶	۲	توانایی جوشکاری فولاد نرم با روش پس دستی در تمام حالات مختلف	۲۸	۳
۶۲	۶	۲	توانایی جوشکاری اتصالات و انشعابات لوله‌های سیاه تا با روش پیش دستی	۳	۴
۳	۲۴	۶	توانایی اجرایی پروژه‌ی پایان دوره	۳۱	۵
۴۶	۳۹	۱۶	جمع		